

לפני 25 שנה

מיד את "העולם הזה" אל מחוץ לערכי התכונה הישראלית. 3 שנים לפני העסקיזם מסתמן כבר הרקע של הפרשה — המאבק על הישארות הבריטים במחנותיהם בתעלת-סיני. שער הגיליון הוקדש לאווה (אוויטה) פרוץ, אשתו האנדרתית (הראשונה) של הרודן הארגנטיני, כאיתם ימים.

גיליון "העולם הזה" שיצא לפני 25 שנה בדיוק, הקדיש כתבת-שער מצולמת לחואן פרוץ, רודן ארגנטינה, תחת הכותרת "פרוץ — עריץ או גואל?" בכתבה זו נעשה נסיון להביא בפני הקורא הישראלי ניתוח-מקיף לבעיותיה של הגדולה במדינות תת-היבשת הדרומית באמריקה. דומה שכיום, אחר הרחנתו גלותי, מות רעייתו, חזרתו לארצו, מותו לפני שנתיים, ומינוי אשתו הענייה כנשיאה, והרחתה לאחרונה, ממחייבים את ציודת כותרת "העולם הזה" לפני 25 שנה. כמאמר-המערכת מתמלם אורי אכנרי עם העיתונאית ברכה חכם, אשתו של דוד הכהן, שפירסמה מאמר שבו ניסתה להעץ

"העולם הזה" 720 תאריך: 16.6.51

הקפה ברחוב רענן 11 בתל-אביב גנב פורי טנוי משקאות וסיגריות, בשווי של 60 לירות. תוך יממה נעצר פורטנוי, וברשותו הסחורה הגנובה. בפני השופט ברוך גילעדי הודה הנאשם במעשהו, ונמצא חייב בדין. להגנתו סיפר על אם חולה, פרטים אשר שיכנעו את השופט, ונראו בעיניו כנסיבות מקלות.

אולם משבא הרגע למתן גזר-הדין, והשופט ביקש לדעת מהמישטרה אם הי נאשם נשפט פעם קודמת, קיבל המישפט אופקים חדשים, במשך כשעה וחצי נוסף פים.

מובע המישטרה מסר כי הנאשם נמצא בעברות להתנהגות טובה, ובין העבירות שעבר על החוק: שבע התפרצויות, כייסות, זיוף מיסמך, שוטטות בנסיכות חשודות, כוננות גניבה ומעשה-אונס. בסך הכל התבטא הדבר בשש שנות מאסר וזה ביגלל שכמה עבירות ריצה הנאשם בעת ובעונה אחת, הסביר תובעיה-מישטרה "שטויות", אמר הנאשם, "הכל שטויות!" הוא פתח בהסבר מקיף של כל העבירות, ניתחן היטב, טען כי האונס לא היה אונס, ההתפרצויות לא היו התפרצויות, ולשפט אדם בעד שוטטות בנסיכות חשודות הוא פשע כשלעצמו (מצידה של המדינה).

עתה יצטרך פורטנוי לבלות את השנה השביעית מאחורי הסורג, בהתאם למה שהשופט פסק: שנה מאסר.

עונש קולקטיבי על שריפת בית-המיקדש * ראשית

מילחמות תעלת-סואץ * מה מעיק על פורטנוי

בתל-אביב * מקהלל צעקות

העם * השוק השחור

טעם מר, מקהלל צעקות * ס'טוואים פחדו

מקיטוואים * דרכי חיים

נהג. דבר גרמנית! 11 נהגים ערביים עובדים בשחרי הי חיפאי. ששה מהם בני שפרעם, שנכנסו לשרות עם נדוניה של שלושה אוטובוסים, וחמשת הנותרים — דרוויים מדלית-אל כרמל. כולם המייהדו לחלוטין.

השבוע סיפר אחד מהם, במסיבת רעים של הנהגים: "בכו חיפה-נהריה עלה לי אוטובוס באחת התחנות בעליון אחר, שהתעקש לדבר גרמנית. תחילה שאל כמה עולה כרטיס. אמרתי לו, לאחר מכן ביקש לדעת את מקום התחנה הסופית בחיפה. עניתי לו, אלא שהוא עמד על כך כי אענה לו בגרמנית דווקא. הסברתי לו שאינני מבין שפה זו. הרעים עלי בקולן כשכולו מאיים מחימה: שפרכן זי דויטש, זי פרפלוכטער שוביניסט!..."

מקיטוואים * דרכי חיים

במשך עשרים יום חיכנו במטה הי מישטרה הכלכלית את המיבצע, וכאשר הוצא לפועל (195 שוטרים, 27 שעות) סוכמה הפעולה כגדולה ביותר במלחמה בשוק השחור. המטרה: הסחר בירקות. הפעם פעלה המישטרה למעלה, החלה בסיטוואים. החיפושים, שנערכו עם שחר בשוק העליה, הזכירו את החיפושים ש- ערכו הבריטים בימי העוצר הגדול והחרי פרישים אחר הנשק. אורזים שלמים הוקפו על-ידי שוטרים, לא ניתן מעבר, חיפשו אחר מחסני סחר. אך התוצאות היו יותר טובות מאשר בימי הבריטים: 23 טונות עגבים, תפוחים, תפוחי-אדמה, בננות ושום. אחר ירדו השוטרים לשווקים הקטנים, והחלו בטיפול אינטנסיבי בסחר הקימעוני. גם הקימעונאים הסתירו סחורה, מכרו בי מחירים מופרזים. בסך הכל נאסרו 37 איש, תשעה מהם שוחררו אחר-כך.

אולם תחבולת המיבצע נתגלתה מאוחר יותר: לאחר שהפעולה נסתימה החלו הסוחרים ב"עסקים כרגיל" בהתאם לכלל, שאחרי פעולה, בפרט גדולה כל-כך, אין לחשוש מביקורת נוספת. לרגע זה הכינה המישטרה הפתעה: פקדה מחדש את כל צינורות הסחר בירקות ובפירות, לרבות הכבישים המובילים לתל-אביב, הבדיקה כללה למעלה מאלף כלירכב. התוצאות: 28 עצורים, שבע כוכניות-משא עמוסות פירות וירקות הוחרמו, נמסרו למפקח על המוון. חלק מהסחורה נמכרה במקום לי קימעונאים.

רק למחרת היום הפיקה המישטרה את התועלת הממשית מהפעולה: פיענוח הי מיסתורין של העלמת הסחורה המשוכנת מהשוק היסטוואי: קבוצה של סוחרים

טעם מר, מקהלל צעקות * ס'טוואים פחדו

"מה אני אשם ששרפו את בית המך דש?" שאל בהלצה צעיר משופם, כש- עמד לפני הקופה הסגורה של בית-הקולנוע. הוא לא היה היחיד שלא הבין את סגירת בתי-השעשועים ביום צום זה, שאיבד את משמעותו לפני שלוש שנים... מחוסר הבנה זו נשאר רק הטעם המר של אותה כפייה דתית, אשר המיפלגות הדתיות עצ- מן יצאו נגדה בחריפות כה רבה ערב הבחירות.

בינתיים החלה בירושלים המערכה הי ראשונה של הקונגרס הציוני. הקהל התי עניין במידת-מה בסיכסוכים שפרצו בין הפלגים, שהפכו בכמה מיקרים למקלחת צעקות, שלא הוסיפה כבוד רב לרמה הי אישית של משתתפיה, אם כי בלי ספק שימשה מיבחן מעניין לעוצמת קולותיהם. העובדה העיקרית בכל הפרשה הייתה בכל זאת שהאזרח הרגיל במדינה גילה רק התי עניינות מועטה ביותר בעצם הקונגרס. הדעה השכיחה: אם הם נותנים את הי כסף, אין למונע בעדם לנאום כאוות-נפשם. אך פירוש הדבר לא היה שהוא, האזרח, חייב לעקוב אחרי תוכן הנאומים.

מילחמה ושלום

ילד מפונק

השבוע שוב פלשו המרחב ובעיותיו לי זירות הבינלאומיות. בניירויק השתדלו מעצמות-המערב לשכנע את מצריים לבטל את הסגרה ("המתאים יותר לילד מפונק, מאשר למדינה גדולה") על הסואץ, ולהרי שות את מעבר האוניות לישראל.

"זה תכסיס בריטי, ללא כל ספק", התרעמו חוגי הפוליטיקה הקיצוניים בי קהיר. "האנגלים מסיתים את ישראל לערי רת את בעיית הסואץ, על-מנת להצדיק את חניית צבאותיהם במצריים. הם עושים זאת כדי לטעון שמצריים אינה שפוייה בדעתה מבחינה פוליטית, וכי אנגליה חיי- בת להישאר כאן כדי לשמור על האיני טרסים של העולם החופשי ושל מצריים החולה — את האינטרסים שלה אינה מזכירה."

ואילו החוגים המתונים יותר חושבים שבעיית-הסואץ תחלוף בקרוב. "האנגלים עוררה לרגל איום סגירת בתי-הזיקוק בעבדאן... אולם עתה, הם קובעים, עזי מדת איראן להיכנע ללחץ הבריטים, ושוב לא יהיה לאלה צורך חיוני בבתי-הזיקוק של חיפה."

התישעה באב. * * * הכוונה: עם קום המדינה. * * * באיראן, שם שלט ראש-הממשלה הלאומני מוחמד מוצאדק, שהלאים את בארות הנפט וגרם לזעזוע בינלאומי.

אנשים

* ירחיח-דבש של פארין מלך מצ- ריים טרם נסתיים, והפך לשני ירחיח-דבש. כאשר פמלייתו צידדה בדעת רעייתו, נארימן, כי אין לאכול ספאטי איטלקי (בגלל תכונתו להשמין) נקט המלך בי אמצעי לא-יחדיש ביותר: הטיל כמה מי אגמי הפמליה, כשהם בבגדים, לתוך מי אגם קמו האיטלקי, שעל גדתו סעדו.

* ברטרנד ראסה, הפילוסוף והי מתמטיקאי הבריטי בן ה-79, המאמין בי חינוך כמקדם האנושות, ושוכה לאחרונה בפרי נובל, נאות להסביר מהו סוגב אינטלקטואלי. הוא נסתייע בדוגמה: "אדם היושב ברכבת ליד אשה צעירה ויפה, אך אינו פותח איתה בשיחה משום שאינו מחבב את הספר בו היא קוראת."

* שרי-הדתות בממשלה היוצאת, הרב יהודה לייב מלימון. הופיע בוועידת עסקני הקרו הקיימת לישראל שנתכנסה בירושלים, והזכיר לנוכחים כי גבולות הארץ משתרעים מנחל מצריים עד נהר פרת. למחרת הבהיר: "לא דיברתי על כיבוש אדמות מחוץ לגבולות ישראל, אלא על מיצוות גאולת אדמות בכסף, מנחל מצריים ועד נהר פרת. מתוך נקודתי הראות של המסורת, בהתאם למיצוות הי תורה ומאמרי חז"ל, ולא בשם הממשלה."

* נחום ניר, סגן יו"ר הכנסת הי הביע מפ'מי שלא נבחר לכנסת השניה, הביע במסיבת-פרידה שנערכה לכבודו על-ידי חברי ועדת-החוקה, שעמד בראשה, את צערו שהמיפלגות הסתירו את עצמן, ביני בוני מיליוני לירות, ובילבד להוציאו (כנראה) מהכנסת, התלוצץ: "אפשר היה להסתדר עמי במחיר זול יותר..."

פשעים

בין השאר: אונס

סיפור המעשה, שבעבורו הובא יוסף אברהם פורטנוי בן ה-25 בפני שופט השלום לא היה מעניין כשלעצמו. מבית *

השחר — חברת האוטובוסים החיפית, שהצטרפה לאחר-מכן לאגד. ** "דבר גרמנית, שוביניסט ארוך ש כמות!"

אבא, תגיד לו!"

* אביה של גאולה, אשת שרי-הדתות הנוכחי, יצחק רפאל. ** נחום ניר נודע כמה שנים מאוחר יותר, כאשר שב לחברותו בכנסת, והקים את קואליצית ניר שבחרה בו, בפעם הראשונה (והאחרונה) בתולדות הכנסת, כיו"ר שלא מסייעת מפא"י.